

Nr 57.

Av herr **Öhngren**, om överförande från finans- till handelsdepartementet av bankinspektionen samt ärenden rörande bank-, fond- och hypoteksväsendet.

Vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition, nr 359, vid 1919 års lagtima riksdag uttalade jag en önskan, att bankärendenas behandling måtte förläggas till handelsdepartementet. Jag gjorde detta i känsla av, att skada för näringslivets utveckling utan tvivel kommer att uppstå, därest bankverksamheten, som är näringslivets förnämsta komplement, skulle komma att ledas från ett annat departement, inrättat för helt andra syftemål. Att denna min uppfattning delas av ett stort antal inom näringslivet erfarne män framgår, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet antyder i kungl. propositionen nr 3 vid innevarande års riksdag, att redan år 1914 Stockholms handelskammare framhöll önskvärdheten av att ärenden rörande bankväsendet handlades inom ett blivande handelsdepartement. På förslag av dåvarande bankdirektören fil. d:r Grönvall har såväl Stockholms handelskammare i utlåtande den 14 oktober 1919 som det i Malmö under sistlidna höst hållna allmänna handelskammaremötet *enhälligt* uttalat sig i enahanda riktning. Såväl i dessa som i de flesta andra uttalanden, som gjorts, har framhållits bankverksamhetens centrala ställning inom landets affärliv och nödvändigheten av att bankväsendet hänföres under det departement, hos vilket man kan påräkna de bästa förutsättningarna för ett rätt bedömande av de betingelser, under vilka bankväsendet arbetar.

Dessutom har det med styrka betonats, att sedan den beslutade förändringen i departementsindelningen genomförts, finansdepartementet huvudsakligen kommer att sysselsätta sig med frågor, som angå statens finanser, att sammanhålla och övervaka hela statsregleringsarbetet samt

tillse, att staten erhåller tillräckliga inkomster till täckande av erforderliga utgifter. Chefen för finansdepartementet, som hittills jämte sitt mycket betungande statsregleringsarbete och de vidlyftiga skattefrågorna, varit tvungen att jämväl ägna en stor del av sin tid åt näringslivet, skulle, åtminstone om bankärendena överflyttas till handelsdepartementet, efter förändringen odelat få ägna sin arbetskraft åt statens finanser. Det torde därför vara givet, att hädanefter till finansminister i första rummet kommer att utses en med statsregleringsarbetet och skattefrågorna förtrogen person, medan däremot kunskapen om och intresset för näringslivets utveckling äro mindre viktiga för honom, men däremot måste finnas hos chefen för handelsdepartementet. Om bankväsendet däremot även hädanefter kommer att sortera under finansdepartementet, kan man, som Stockholms handelskammare framhåller, befara att ett motsatsförhållande mellan bankerna och affärlivet kan uppstå, vilket säkerligen kommer att lända det ekonomiska livet till skada.

Bland uttalanden i motsatt riktning anföres bl. a. det av svenska bankföreningens styrelse den 18 november 1919 till bankinspektionen avgivna yttrandet, ehuru däri icke göres något direkt yrkande, att bankerna och bankinspektionen fortfarande skola sortera under finansdepartementet. I yttrandet framhålles, att, ehuru mycket beaktansvärda skäl tala för att bankerna, vilkas verksamhet stå i det intimaste samband med handeln, sortera under samma myndighet, som handlägger övriga till landets affärliv hörande ärenden, styrelsen ställer sig tveksam till den föreslagna omflyttningen. Som skäl därför anföres bl. a., att någon olägenhet för bankerna hittills icke förmärkts av att dessa ärenden handlagts av finansdepartementet. Även om detta är riktigt, får man icke förbise, att hittills bankärendena jämte samtliga övriga näringslivet angående regeringsfrågor avgjorts på finansdepartementets föredragning, men att hädanefter enligt förslaget näringslivet i övrigt kommer att sortera under handelsdepartementet.

Bankföreningen betonar däremot med styrka, att bankerna och bankinspektionen böra förläggas till det departement, där man kan påräkna, att bankärendena skola erhålla den mest affärsmässiga och snabbast möjliga handläggning. Ingen torde bestrida, att, för att nå detta mål, bankväsendet bör hänföras under handelsdepartementet. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framhåller också i propositionen, att detta nya, av förut tillämpad praxis obundna departement, bör hava tillfälle att anordna det departementala arbetet så, att den av det nutida affärlivet framtvingna skyndsamma expeditionen fullt ut kommer att tillgodoses.

Ett klart avstyrkande utlåtande för den ifrågasatta omflyttningen återfinnes däremot i bankinspektionens utlåtande. Som skäl för att ärenden rörande bankväsendet fortfarande utan olägenhet böra kunna handläggas inom finansdepartementet anföres bl. a., att detsamma är reglerat genom speciell lagstiftning. Detta skäl är emellertid värdelöst. Med samma fog kunde påyrkas, att varje annat genom speciell lagstiftning reglerat område av affärsväsendet — flera sådana finnas, t. ex. försäkringsverksamheten — likaledes kunde hänföras till annat departement än handelsdepartementet.

En viss vikt måste däremot tilläggas ett annat av svenska bankföreningen anfört och för bankinspektionen avgörande skäl, nämligen att ärenden rörande det privata bankväsendet och riksbanken böra handläggas under samma departement.

Chefen för finansdepartementet synes utgå ifrån, att riksbanken fortfarande måste sortera under finansdepartementet, och att därför i enlighet med bankinspektionens nyssnämnda yrkande slutsatsen blir, att jämväl det privata bankväsendet måste hänföras under samma departement. Som bevis för riktigheten av dessa premisser anföres i propositionen, att det för lösningen av en mångfald för landet viktiga frågor av finansiell natur hitills förekommit och hädanefter torde fordras ett allt mer ökat samarbete mellan chefen för finansdepartementet, å ena sidan, och riksbanken och riksgäldskontoret, å den andra. Ingendera av dessa premisser torde emellertid vara riktig. Att samarbetet mellan finansdepartementet och riksgäldskontoret är av synnerligen stor betydelse, torde utan vidare vara klart. Önskvärt är, att detsamma kan ytterligare utvecklas. Däremot kan jag icke inse nödvändigheten av att avgörandet av det fåtal ärenden angående den under riksdagen direkt sorterande riksbanken, som förekomma till handläggning hos Kungl. Maj:t, skall ske på finansdepartementets föredragning. Fastmer synes det mig, som om den centrala ställning och den överblick över affärlivet, som den blivande chefen för handelsdepartementet bör komma att erhålla, borde medföra att valet av ordförande och dennes suppleant i riksbanksstyrelsen samt de förslag till ändringar i lagen om Sveriges riksbank, som kunna ifrågakomma, skola erhålla en minst lika sakkunnig behandling inom handelsdepartementet. Riktigheten av detta resonemang förminskas på intet sätt därav, att den nuvarande chefen för finansdepartementet som bekant icke endast hyser ett stort intresse för samtliga frågor, som röra riksbanken och de privata bankerna, utan även på grund av sin förutvarande verksamhet som bankofullmäktig är mer sakkunnig på detta område, än de flesta av hans företrädare.

Det samarbete med representanter för riksbanken och övriga banker, som kan vara av betydelse för lösningen av de finansiella spörsmål, vilka åligga finansministern, kan otvivelaktigt lika väl ernås, även om han icke har samma omedelbara inflytande på bankärendenas behandling och avgörande i statsrådet, som nu är fallet.

Även om det obetingat synes mig riktigast, att riksbanksärendena handläggas i sammanhang med övriga bankfrågor, kan man möjligen tänka sig att dessa fortfarande få kvarstå under finansdepartementet. Olägenheten av att riksbanken sorterar under finansdepartementet, medan bankinspektionen och de privata bankerna sortera under handelsdepartementet, är obetingat mindre, än att de senare jämte riksbanken få kvarstå under finansdepartementet.

Om ärenden rörande bankerna samt bankinspektionen överföras till handelsdepartementet, komma dessutom fondhandeln samt ledningen av fondbörsen ävensom hypoteksärendena att handläggas i sammanhang med övriga delar av affärsväsendet. För fondärendenas kvarvarande under finansdepartementet har intet annat skäl kunnat åberopas än att de stå i intim kontakt med bankväsendet.

Under hänvisning till vad jag sålunda anfört hemställer jag därför, att riksdagen behagade besluta,

att bankinspektionen samt ärenden rörande bank-, fond- och hypoteksväsendet överföras från finansdepartementet till handelsdepartementet, samt att de till följd härav erforderliga förändringarna i staterna för 7:de och 10:de huvudtitlarna vidtagas.

Stockholm den 20 januari 1920.

Henric Öhngren.